

STATENS FILMCENTRAL

LÆS FØR FILMEN

BIAFRA 1968

Af
FOLKEKIRKENS
NØDHJÆLP

Baggrunden for konflikten Nigeria/Biafra

Omend man fra engelsk side i 1960 ved Nigerias selvstændighed stillede store forventninger til den økonomiske og politiske fremgang i netop denne tidligere koloni, så havde man dog selv – ved sine administrative fremgangsmåder – lagt grunden til den konflikt, der skulle udvikle sig til en af de mest gruopvækkende borgerkrige, nyere tid har været vidne til. – De grundlæggende kulturelle hovedforskelle inden for staten Nigeria har fra gammel tid været betydelige, men hvis England som kolonimagt anså sin opgave som opdragende og eksempelvisende, forstår man ikke de store forventninger, der stilledes til Nigeria. Generelt kan det nemlig siges, at England fulgte princippet »del og hersk«. For så længe som muligt at bevare kontrollen med området, bestræbte man sig på at fastholde en latent indre konflikt hovedsageligt mellem nord og sydøst. I det nordlige område lod man de feudale emirer beholde deres traditionelle magt, og gjorde dem således til allierede med kolonistyret. I udviklingsmæssig henseende forblev dette område derfor tilbagestående. I kystområdet, hvor naturligt nok berøringen mellem europæere og afrikanere var mest udbredt, skabtes på statslig og privat initiativ basis for en bred samfundsmæssig udvikling hen imod selvstændighed. I dette område gjordes en indsats for at opbygge fundamentet for den infrastruktur, der ligger til grund for enhver moderne statsdannelse.

Hvad der er sket siden uafhængigheden i 1960 af politiske kontroverser mellem de stridende parter i Nigeria er blot en forlængelse og skærpelse af den ovennævnte konflikt. Hvem der har »ret« i dette politiske spil, afhænger fuldt og helt af ens personlige temperament og ideologiske ballast. Om Nigeria skal fortsætte med at eksistere som »One Nigeria« på bekostning af millioner af menneskeliv – eller om man skal anerkende Biafras eksistens, med fare for at fremme løsrivelsestanken andre steder i Afrika, er et spørgsmål om overbevisning, der altid strander på et frugtesløst enten-eller.

Flygtningene

I 1966 – efter øget politisk uro – foretoges et Ibo-domineret statskup, der snart efter efterfulgtes af et modkup, der bragte den politiske indflydelse i

centralregeringen tilbage til Nordnigeria. Den påfølgende uro førte i efteråret 1966 til massakrer og forfølgelse af de Iboer, der siden uafhængigheden havde fordelt sig over hele Nigeria, hvor de beklædte ledende poster inden for de fleste sociale områder. De såkaldte »progromer« resulterede i en masseflugt af Iboer tilbage til Øst-regionen, der i maj 1967 udråbte sig til republik under navnet Biafra (oprindelig navnet på den bugt, der findes ud for Østnigerias kyst. – Biafra betyder olie!).

Umiddelbart herefter iværksatte federalregeringen økonomisk blokade, der i begyndelsen af 1968 resulterede i udbredt hungersnød – især blandt de tilkomne flygtninge.

Biafra

Den tidligere østnigerianske provins, der nu i næsten to år har kæmpet for sin selvstændighed under navnet Biafra, råder over et område, der er ca. halvt så stort som Jylland. Det anslås, at mindst 5 mill. og sandsynligvis 7–8 mill. mennesker (hvoraf størstedelen nu er flygtninge eller »displaced persons«) er sammentrængt på dette område. Befolkningen består hovedsageligt af Iboer, men også medlemmer af andre og mindre stammer, som f. eks. efik, ekoi, ijaw og ibibio, befinder sig i området.

De to væsentligste landbrugsprodukter, som indtil for nylig har udgjort ryggraden i den lokale biafranske ernæring, er Yams og Cassava (rodfrugter svarende til de danske kartofler). Men krigen og den konstante blokade har bevirket, at man nu ikke længere kan høste disse ting i så stor udstrækning, så det kan dække minimumsbehovet for de mange mennesker. Dertil kommer, at de to omtalte produkter er fattige på protein, mineraler og vitaminer, hvilket har bevirket – og bevirker – en høj grad af fejl- og underernæring – proteinhungers.

Hjælpearbejdet

Hjælpearbejdet til fordel for de civile ofre i Nigeria/Biafra konflikten tog sin begyndelse i december 1967, da Kirkernes Verdensråd i samarbejde med Det Internationale Røde Kors med chartrede fly bragte de første forsyninger af medicin til Biafra. Hermed indledtes også den danske hjælp til Nigeria/Biafra. Folkekirkens Nødhjælp støttede økonomisk lejen af disse fly, der fortsattes i februar og marts 1968.

I juni samme år indledte Folkekirkens Nødhjælp og Kirkens Nødhjælp, Norge, et samarbejde om afskibning af tørfisk, der var stillet disse organisationer til rådighed af de respektive regeringer, til Lagos og Fernando Poo (dengang en del af Spansk Guinea – nu uafhængigt under navnet Ækvatorial Guinea). Det drejede sig om adskillige hundrede tons tørfisk, der har den fordel at de for det første er meget proteinrige og for det andet, før krigen startede, importeredes i store mængder til netop dette område.

Da kun en minimal del af det efterhånden store lager af tørfisk på Fer-

nando Poo kunne fragtes ind i Biafra, forsøgte Folkekirkens Nødhjælp på egen hånd at starte indflyvninger. Dette lykkedes imidlertid ikke på grund af manglende samarbejde fra de myndigheder, der var involveret. Det varede dog ikke længe før Folkekirkens Nødhjælp i samarbejde med de nordiske kirkelige hjælpeorganisationer fik etableret en stabil forsyningsrute til Biafra.

Samtidig, dvs. i begyndelsen af august, rekrutterede og udstyrede Folkekirkens Nødhjælp et socio-medicinsk hold, der skulle arbejde under og i samarbejde med det Nigerianske Røde Kors i de områder, der kontrolleredes af Federalregeringen. Holdet arbejdede i seks måneder i de hårdest ramte områder, hvor det gav medicinsk behandling og deltog i arbejdet med at uddele mad.

I forbindelse med udrustningen af det danske hold viste det sig, at Danmark har gode forudsætninger for at forsyne lignende hold med instrumenter og medicinalvarer. Folkekirkens Nødhjælp blev derfor af Kirkernes Verdensråd og Det Internationale Røde Kors anmodet om at udruste sådanne hold med det nødvendige udstyr til tre måneders arbejde i de krigsramte områder. Udstyret blev købt og sendt med en chartret maskine til Lagos. – I september og oktober sendtes ligeledes i samarbejde yderligere to maskiner til Lagos med medicinalvarer i samarbejde med UNICEF.

Luftbroen

Efter det fejlslagne forsøg på at flyve fra Fernando Poo i begyndelsen af august optog Folkekirkens Nødhjælp kontakt med den svenske greve von Rosen, der den 12. august med held nåede Biafra i en chartret maskine – fyldt med fødevarer og medicin. Den 16. august nåede de danske, norske og svenske kirkelige organisationer til enighed om en kontrakt med grev von Rosen – og to dage senere stiftedes sammen med Finland organisationen NordChurchAid. Allerede 10 dage efter var 5 fly chartret og indsat i ruten fra den portugisiske ø Sao Tomé. Dette antal var ved årets slutning fordoblet.

Det samarbejde, som de kirkelige hjælpeorganisationer – både protestantiske og katolske – havde indledt i co-ordineringen af flyoperationerne og fødevarer- og medicinindkøbene mandede i november ud i et møde i Rom, hvor samarbejdet lagdes i fastere rammer. For en bekvemmeligheds skyld endes man om at samarbejde under navnet JointChurchAid. Der skabtes ikke nogen ny organisation – på et bredt grundlag samordnedes en større hjælpeaktion.

Den fælles finansiering af aktionen ændredes senere til at dække omkostningerne ved de 4 C 97 G »Stratofreighter« transportmaskiner, som den amerikanske regering overdrog til kirkernes luftbro. De kirkelige hjælpeorganisationer i USA »JointChurchAid USA Inc.« tog det økonomiske ansvar for disse maskiner, der har den dobbelte laste-kapacitet af de maskiner, der hidtil havde været taget i anvendelse. Hertil kom så en Super Constellation

fra de canadiske kirkelige hjælpeorganisationer i samarbejde med OXFAM og andre europæiske hjælpeorganisationer.

Det internationale samarbejde kulminerede ved en JointChurchAid-konference, der afholdtes den 30.-31. januar i år. Der var 49 repræsentanter til stede fra 25 kirkelige hjælpeorganisationer samt repræsentanter fra UNICEF og OXFAM. På dette samarbejdsrådgivningsmøde koordineredes hjælpen for de næste 3 måneder, således at man fik en klar fordeling af arbejdet.

- 1) *Forsyninger* – Das Diakonische Werk, Stuttgart og Catholic Relief Services, New York (for Nordamerika).
- 2) *Fly-kontrakter og fly-operationer* – NordChurchAid, København.
- 3) *Passager-reservationer Europa-Sao Tomé* – Caritas Internationalis, Rom.
- 4) *Pressemeddelelser* – Catholic Relief Services, Geneve.
- 5) *Medicin-opkøb* – Institute of Tropical Medicine, Tübingen.

På mødet blev det også besluttet at udvide hjælpen til de civile ofre på Nigeria-siden. I forbindelse med samarbejdsaftalen opnåedes kontakt med canadiske og amerikanske fly, og det lykkedes at komme op på at kunne flyve 180–200 tons pr. nat mod før 60–90 tons. – I alt råder kirkernes luftbro nu over 10 fly, og 8–9 flyver hver nat fra Sao Tomé til Uli-lufthavnen (en 2-3 km lang landevej med en hvid stribe i midten) i Biafra – en distance på 700 km – som fra København til Stockholm. Medicin og hospitalsudstyr har første prioritet, dernæst tørfisk og mælkepulver, baby-food og 20–40 pct. af lasten er generelle, koncentrerede levnedsmidler.

Dette program, fra slutningen af januar til og med april, omfatter et budget på 300–340.000 kr. i døgnet plus forsyningernes værdi. I alt en økonomisk rammeaftale til et beløb på mellem 30 og 35 mio. kr. plus forsyningerne, der repræsenterer en endnu større værdi, men som stilles til rådighed af regeringerne og internationale medicinal-firmaer til symbolsk betaling.

Den danske hjælp

Danmark er det land, der næstefter Norge ved frivillige bidrag har samlet mest ind til fordel for Nigeria/Biafra. I alt 10 mill. kr. i indsamlede midler i 1968. Hertil kommer forsyninger, der repræsenterer en værdi over 3 mio. kr., bl. a. grønlandske tørfisk, mælkepulver, vitaminer og for over 700.000 kr. hospitalsudstyr. Endelig har så staten ydet bevillinger på 3,5 mio. kr.

Vanskelighederne forbundet med at bringe hjælpen frem og katastrofens omfang har nødvendiggjort en kontinuerlig appel til private om at bidrage økonomisk til hjælpeorganisationerne. Skønt der over en 8 måneders periode er indsamlet flere penge end nogen sinde før, er Folkekirkens Nødhjælp indstillet på, at fortsætte i samarbejde med de andre danske hjælpeorganisationer, Dansk Røde Kors, den katolske kirkes hjælpeorganisation, Caritas og Terres Des Hommes.

Medio april havde JointChurchAid, kirkernes luftbro, gennemført over 2000 indflyvninger med nødforsyninger til Biafra.